

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۹ / ۳ / ۲۰		سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سوالات	نمره
۱	از مهم ترین تأثیرات « قافیه » در شعر ..... است.	۰/۲۵
۲	کدام بخش قصیده ، مقصود اصلی شاعر را در بر دارد؟	۰/۲۵
۳	تعداد رشته ها در « مسمط تضمینی » تابع چیست؟	۰/۲۵
۴	کدام اثر ، از اولین مثنوی های شعر فارسی دری است؟ الف) منطق الطیر ب) شاهنامه پ) آفرین نامه ت) بوستان	۰/۲۵
۵	از عمده ترین درون مایه های شعر نیمایی ، دو مورد را بنویسید.	۰/۵
۶	برای فهم یک تشبیه ، باید به سراغ کدام پایه ی تشبیه رفت؟ چرا؟ این پایه را ، در تشبیه موجود در بیت زیر مشخص کنید. « نالم ز دل چو نای من اندر حصار نای پستی گرفت همت من زین بلند جای »	۰/۷۵
۷	« تشبیه بلیغ » موجود در بیت زیر را ، مشخص کنید و نوع آن را بنویسید. « ز تاب آتش دوری ، شدم غرق عرق چون گل بیار ای باد شبگیری ، نسیمی زان عرق چینم »	۰/۵
۸	با توجه به بیت « صلا ی یوسف گل شد جهان گیر زلیخای جوان شد عالم پیر » : الف) حذف کدام پایه ی تشبیه ، ادعای اتحاد و هم سانی طرفین تشبیه را ، قوت بخشیده است؟ ب) صفت مشترک « طرفین تشبیه » را در مصراع دوم بیت بیابید. پ) « مشبه » را در تشبیه موجود در مصراع اول بنویسید.	۰/۷۵
۹	با « مشبه به » « زیر یک » تشبیه مرگب « بسازید. « گل هایی قرمز که در مرغزاری سبز رویده اند. »	۰/۵
۱۰	با توجه به بیت « نفسی بیا و بنشین ، سخنی بگو و بشنو که به تشنگی بمردم بر آب زندگانی » الف) ذکر کدام پایه ی تشبیه به تنهایی ، سبب پیدایش « استعاره های مصرحه » شده است؟ ب) مفهوم این استعاره ها را بنویسید.	۰/۷۵
۱۱	در استعاره ی موجود در کدام بیت ، جزئی از « مشبه به » به « مشبه » اضافه شده است؟ این اضافه را ، مشخص کنید و نام آن را بنویسید. الف) قضا چون ز گردون فرو هشت پر همه زیرکان کور گردند و کر ب) تو را ز کنگره ی عرش می زند صفیر ندانمت که در این دامگه چه افتاده است	۰/۷۵
	« ادامه ی سوالات در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۹ / ۳ / ۲۰		سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سوالات	نمره
۱۲	در بیت زیر، کدام واژه در پیدایش «استعاره ی مکنیه» مؤثر بوده است؟ نوع این استعاره ی مکنیه را بنویسید. « گرچه من خود ز عدم دل خوش و خندان زادم / عشق آموخت مرا شکل دگر خندیدن »	۰/۵
۱۳	در بیت « یکی درخت گل اندر میان خانه ی ماست / که سروهای چمن پیش قامتش پستند » ، « معنای مجازی » ترکیب مشخص شده و « نوع علاقه » ی آن را بنویسید .	۰/۵
۱۴	با توجه به بیت « برآشفست ایران و برخاست گرد / همی هر کسی کرد ساز نبرد » الف) کدام واژه « مجاز » است ؟ « مفهوم » آن را بنویسید. ب) « قرینه » و « نوع علاقه » ی این مجاز را مشخص کنید.	۱
۱۵	مفهوم « کنایات » زیر را بنویسید. الف) سخن دهان به دهان می گشت. ب) ریش در دست دیگری داشتن.	۰/۵
۱۶	در بیت زیر «کنایه» را بیابید و « مفهوم » آن را بنویسید. « چو بشنید بیچاره بگریست زار / که ای خواجه دستم ز دامن بدار »	۰/۵
۱۷	جمله ای بنویسید و در آن ، واژه ی « نَفَس » را در معنای مجازی به کار ببرید.	۰/۵
۱۸	در بیت زیر ، تکرار آگاهانه ی مصوّت بلند ..... در غنای موسیقی ..... بیت ، مؤثر است. « جان بی جمال جانان میل جهان ندارد / هر کس که این ندارد حقاً که آن ندارد »	۰/۵
۱۹	با توجه به بیت « گفتم گره نگشوده ام ، زان طره تا من بوده ام / گفتا منش فرموده ام ، تا با تو طراری کند » « سجع ها » را بیابید و « نوع » آن ها را بنویسید.	۱
۲۰	در کدام بیت ، آرایه ی « موازنه » به کار رفته است ؟ دلیل خود را بنویسید. الف) تازه ترین سنبل صحرای ناز / خاصه ترین گوهر دریای راز ب) خواب نوشین بامداد رحیل / باز دارد پیاده را ز سیل	۱
۲۱	ارزش موسیقایی جناس موجود در کدام بیت ، بیشتر است ؟ دلیل خود را ، با ذکر واژه های هم جنس ، بنویسید. الف) با زمانی دیگر انداز ای که پندم می دهی / کاین زمانم گوش برچنگ است و دل در چنگ نیست ب) هر تیر که در کیش است گر بر دل ریش آید / ما نیز یکی باشیم از جمله ی قربان ها	۱
۲۲	در بیت زیر ، « جناس » ها را بیابید و « نوع دقیق » هر یک را بنویسید. « شکر کند چرخ فلک ، از مَلِک و مُلک و مُلک / کز کرم و بخشش او ، روشن و تابنده شدم »	۱
۲۳	در کدام یک از بیت های زیر ، آرایه ی « تصدیر » وجود دارد ؟ چرا ؟ الف) همه بینند نه این صنع که من می بینم / همه خوانند نه این نقش که من می خوانم ب) عطار شد آن عارض و آن خط سیه عطر / هم عاشق عطر من و هم عاشق عطار	۰/۵
	« ادامه ی سوالات در صفحه ی سوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۹ / ۳ / ۲۰		سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سوالات	نمره
۲۴	ارتباط میان واژه های مشخص شده در هر یک از بیت های زیر ، سبب پیدایش کدام «آرایه های ادبی» شده است؟ الف) ستاره ای بدرخشید و ماه مجلس شد ب) ز مشرق سرکوی ، آفتاب طلعت تو دل ریمدهی ما را انیس و مونس شد اگر طلوع کند طالعم همایون است	۱
۲۵	تضاد به کار رفته در کدام بیت ، هنرمندانه و از لطیف ترین نوع تضادهاست ؟ این تضاد را مشخص کنید. الف) مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم ب) بار فراق دوستان بس که نشسته بر دلم چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم می رود و نمی رود ناچه به زیر محلم	۰/۵
۲۶	در عبارت زیر ، آرایه ی « حس آمیزی » را بیابید و دلیل خود را بنویسید. « مثل این است که شب نمناک است / دیگران را هم غم هست به دل / غم من لیک / غمی غمناک است. »	۰/۵
۲۷	در بیت « ماهم این هفته برون رفت و به چشمم سالی است / حال هجران تو چه دانی که چه مشکل حالی است » واژه ی « ماه » ، یقیناً به معنی ..... است و در معنی ..... با واژه های سال و هفته ، متناسب است ؛ به همین دلیل آرایه ی ..... را پدید آورده است.	۱
۲۸	در بیت « آن نه زلف است و بناگوش که روز است و شب است / و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است » الف) « لف و نشر » از چه نوع است ؟ ب) نوع رابطه ی « لف ها و نشرها » را بنویسید.	۰/۵
۲۹	با توجه به بیت « ذره را تا نبود همت عالی حافظ / طالب چشمه ی خورشید درخشان نشود » شاعر، دلیل حرکت ذره را به سمت بالا چه می داند ؟ این کاربرد سبب ایجاد کدام آرایه ی معنوی شده است ؟	۰/۵
۳۰	در هر یک از بیت های زیر، کدام یک از آرایه های « اغراق » ، « تضمین » ، « تلمیح » و « تناقض » وجود دارد؟ قسمت هایی را که نشان دهنده ی این آرایه هاست ، مشخص کنید. الف) ای پریشان گوی مسکین، پرده دیگر کن ب) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای پ) هرگز کسی ندید بدین سان نشان برف ت) بهر این فرمود رحمان ای پسر یور دستان جان ز چاه نابردار در نخواهد بُرد من در میان جمع و دلم جای دیگر است گویی که لقمه ای است زمین در دهان برف کل یوم هو فی شأن ای پسر	۲
۲۰	جمع نمره	« موفق باشید »

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۸ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۹ / ۳ / ۲۰	سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسرکشورد در نوبت دوم (خرداد ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	تکمیل وزن (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	تنه‌ی اصلی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	تعداد بیت های غزل (یا تعداد بیت های شعر تضمین شده) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	آفرین نامه (یا قسمت پ) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	عشق ، سیاست ، اجتماع. (ذکر دو مورد ، هر کدام ۰/۲۵)	۰/۵
۶	مشبّه به (۰/۲۵) ، زیرا وجه شبه از آن ، استنباط می شود. (۰/۲۵) ، نای (۰/۲۵)	۰/۷۵
۷	آتش دوری (۰/۲۵) ، اضافی (یا اضافه ی تشبیهی) (۰/۲۵)	۰/۵
۸	الف) ادات تشبیه (۰/۲۵) ب) زیبایی و طراوت (ذکر یک مورد کافی است) (۰/۲۵) پ) گل (۰/۲۵)	۰/۷۵
۹	دانه های یاقوت در میان حریر سبز رنگ (۰/۲۵) همچون گل هایی قرمزند که در مرغزاری سبز ، روئیده اند. (۰/۲۵) (یا هر پاسخ صحیح دیگر)	۰/۵
۱۰	الف) مشبّه به (۰/۲۵) ب) نیازمندی شاعر (۰/۲۵) ، دوست (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۱	بیت «ب» یا بیت «تورا ز کنگره‌ی ...» (۰/۲۵) ، کنگره‌ی عرش (۰/۲۵) ، اضافه‌ی استعاری (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۲	عشق (۰/۲۵) ، نوع استعاره: «تشخیص» یا «انسان انگاری» یا «شخصیت بخشی» (۰/۲۵)	۰/۵
۱۳	معنای مجازی: یار (۰/۲۵) ، نوع علاقه: شباهت (۰/۲۵)	۰/۵
۱۴	الف) ایران (۰/۲۵) ، مردم ایران (یا ایرانیان) (۰/۲۵) ب) قرینه: برآشت (۰/۲۵) ، نوع علاقه: کلیه (یا محلیه) (۰/۲۵)	۱
۱۵	الف) فائس شدن سخن (جاری شدن سخن و صحبت یا هر مفهوم مشابه و درست دیگر) (۰/۲۵) ب) بی اختیار بودن (اختیارش در دست دیگری باشد یا هر پاسخ مشابه و درست دیگر) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۶	کنایه: دستم ز دامن بدار (یا دست از دامن برداشتن) (۰/۲۵) ، مفهوم: رها کردن (یا هر پاسخ مشابه و درست دیگر) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۷	دیدم نفسم در نمی گیرد (۰/۵) (یا هر پاسخ مشابه و درست دیگر)	۰/۵
۱۸	«آ» (۰/۲۵) ، درونی (یا لفظی) (۰/۲۵)	۰/۵
	« ادامه در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۸ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۹ / ۳ / ۲۰	سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسرکشورد در نوبت دوم (خرداد ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۹	سجع: «نگشوده ام» و «بوده ام» یا «بوده ام» و «فرموده ام» (۰/۲۵) ، نوع سجع: «مطرف» (۰/۲۵) سجع: «نگشوده ام» و «فرموده ام» (۰/۲۵) ، نوع سجع: «متوازی» (۰/۲۵)	۱
۲۰	بیت «الف» (۰/۲۵) زیرا: سجع های متوازی (۰/۲۵) و متوازن (۰/۲۵) در مقابل هم قرار گرفته اند (۰/۲۵) (یا هر توضیح مشابه و درست دیگر)	۱
۲۱	بیت «الف» (۰/۲۵) زیرا: دو واژه ی چنگ (۰/۲۵)، از نظر تلفظ و شکل ظاهری هم سان (۰/۲۵) اما در معنی، متفاوت اند. (۰/۲۵) (یا، زیرا دو واژه ی چنگ (۰/۲۵) دارای جناس تام هستند. (۰/۵) (یا هر توضیح درست دیگر)	۱
۲۲	جناس: «فَلک» و «مَلک» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵) جناس: «مَلک» و «مُلک» یا «مُلک» و «مَلک» یا «مَلک» و «مَلک» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)	۱
۲۳	بیت «ب» (۰/۲۵) زیرا: واژه ی «عطار» در «آغاز» و «پایان» بیت، تکرار شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۴	الف) اشتقاق (۰/۵) ب) مراعات نظیر (۰/۵)	۱
۲۵	بیت «ب» (۰/۲۵) ، «می رود» و «نمی رود» (۰/۲۵)	۰/۵
۲۶	حسن آمیزی: نمناکی شب (یا شب نمناک است). (۰/۲۵) زیرا: شاعر دو حسن لامسه و بینایی را در هم آمیخته است (۰/۲۵) (یا هر توضیح مشابه و درست دیگر)	۰/۵
۲۷	دوست (یا معشوق) (۰/۲۵) ، سی روز (۰/۲۵) ، ایهام تناسب (۰/۵)	۱
۲۸	الف) مشوش (به هم ریخته) (۰/۲۵) ب) رابطه ی مشبه و مشبه به (یا رابطه ی تشبیه) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۹	همت عالی ذره (۰/۲۵) ، حسن تعلیل (۰/۲۵)	۰/۵
۳۰	الف) تلمیح (۰/۲۵) ، مصراع دوم (۰/۲۵) ب) تناقض (۰/۲۵) ، حاضر غایب (۰/۲۵) پ) اغراق (۰/۲۵) ، مصراع دوم (۰/۲۵) ت) تضمین (۰/۲۵) ، کل یوم هو فی شأن (۰/۲۵)	۲
	جمع نمره	۲۰
	«خسته نباشید»	